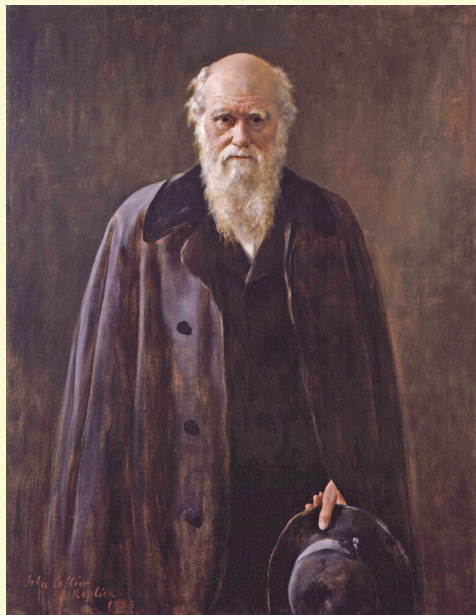

Tweemaandelijks blad voor leden
van de afdelingen Groningen en
Assen en omstreken
Jaargang 46, september 2015

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Nieuwe gezichten in het
bestuur van Groningen

Lezing Herman Pleij in Smilde

Humanistische waarden en geld

De Jonge Humanisten

... en nog veel meer

**Evolutie of slim ontwerp?
Darwin of een Schepper?**

**Is er een toekomst in
Groningen en Drenthe voor
het humanisme?**

De Hugroniek zoekt een enthousiaste redacteur

DE HUGRONIEK

Uitgave van de afdelingen Groningen en Assen e.o. van het Humanistisch Verbond.

Verschijnt 5x per jaar in de oneven maanden, met uitzondering van juli. In de tussenliggende maanden wordt een online nieuwsbrief verzonden aan leden van wie het emailadres bij ons bekend is.

Redactie: Dick Prak, dhprak@me.com

Online Nieuwsbrief:

Greetje Hingstman
greetje@burogoeiegrond.nl

De Hugroniek op CD

Jeannette Stavenga-Visser,
050 5346602 / jnstavenga-visser@planet.nl

Sluitingsdatum voor de kopij

Uiterlijk 1 week voor de maand van verschijnen

Zaalhuur Humanistisch Centrum

Gerrit Botke
botke@planet.nl / 06-21800348

Donaties

Penningmeester HV afd. Groningen
Rekening: NL56 INGB 0000 8446 58
Stichting Huisvesting HV Groningen
Rekening: NLI0 INGB 0004 1988 73

Landelijke ledenadministratie

Humanistisch Verbond,
Postbus 75490, 1070 AL Amsterdam
020-5219000 (voor adreswijzigingen)

Bestuur afdeling Groningen

Voorzitter: Gerard te Meerman
g.j.te.meerman@gmail.com / 050 5256544

Secretaris: Dick Prak
R.Schumanstraat 52, 9728 SL Groningen
dhprak@me.com / 050 5272946
Penningmeester: Hans Otermann
penningm.hvgron@gmail.com

Postadres bestuur Groningen

Humanistisch Centrum, W.A.Scholtenstraat 2
9712 KW Groningen.

Bestuur afdeling Assen e.o.

Voorzitter: Elzelien van Duijn
0593 543340 / 06 83454016
e.vanduijn@expressief.com
Secretaris: Fienke Stronkhorst
0592 342720 / 06 21363223
f.stronkhorst@gmail.com
Penningmeester: Johan Meijer
0592 408063
hvassen@kpnmail.nl
Bezoek ouderen: Ton Koster
0592 314450
reiger:tk@ziggo.nl
Communicatiebeleid: Coos Salomé
0592 345613 / j.a.salome@home.nl

Postadres Bestuur Assen:

Pottenbakkerstraat 49, 9403 VX Assen

Jong HV: Ivo Hengst
ivo_hengst@hotmail.com

Exposities Humanistisch Centrum Groningen
Hans Reddingius,
050-5345750 / hansreds@kpnplanet.nl

In dit nummer

Nieuwe gezichten in het bestuur
van Groningen – 4

Uitgangspunten voor activiteiten van
de afdeling Groningen – 5

Activiteiten van de afdelingen – 6

Lezing Herman Pleij over zijn boek
Moet kunnen – 7

De Jonge Humanisten in Groningen – 8

De toekomstige koers van
de afdeling Assen: 'Kleintje Workshop'
en Werkconferentie – 10

Zomercursus bij de Senioren Academie
in Groningen – 11

Hans Reddingius, *Veranderingen*, over
evolutie of schepping – 11

Literatuurgroep over *De Laatkomer* van
Dimitri Verhulst – 13

Gerard te Meerman, *Column* – 15

Oproep: gezocht!

De Hugroniek begint met dit nummer aan zijn 46e jaargang. Een respectabele leeftijd. Het blad is een gezamenlijke onderneming van Groningen en Assen e.o. Al die jaren is het blad gerund door enthousiaste vrijwilligers. Na Margot Brettschneider en Wim van Hardeveld neemt ondergetekende het stokje over en liggen redactie en vormgeving in één paar handen. Dat vinden wij niet gewenst: De Hugroniek kan niet van één persoon afhankelijk zijn. Een krant maken is leuk werk, samen een krant maken is nog veel leuker en inspirerender; vanuit het idee: $2 \times 1 = 3$. Daarom zoeken de beide besturen een vrijwilliger, die de redactie wil komen versterken. Ervaring zou mooi zijn, maar enthousiasme is het belangrijkste. Verder:

- *Plezier hebben in goed (leren) schrijven*
- *Plezier hebben in samenwerken*
- *Neus voor zaken die humanisten aangaan*
- *Liefst uit de regio Assen, geen must*
- *Man of vrouw maakt niet uit, leeftijd ook niet*

De hoeveelheid werk is te overzien. De Hugroniek verschijnt vijf maal per jaar. In de tussentijd zo nu en dan wat overleg, in de aanloop naar de deadline kan het even druk zijn.

Lijkt het u interessant en zinvol een bijdrage leveren aan het laten horen van het humanistische geluid? Aarzel niet en bel, of mail. U zou onze lezers daarmee een grote dienst bewijzen.

Dick Prak, 050-5272946 / dhp@xs4all.nl

Nieuwe gezichten in het bestuur van Groningen

Gerard te Meerman (1946)

Als nieuwe voorzitter van het Humanistisch Verbond, afdeling Groningen, wil ik me even voorstellen. Al sinds het begin van mijn studententijd, 1964, Universiteit Twente, heb ik me humanist genoemd. Voor mij wordt humanisme niet gedefinieerd vanuit een tegenstelling met religie, al beschouw ik me niet als in enige zin religieus, maar als de overtuiging dat mensen hun bestaan zingeven met elkaar. Het Humanistisch Verbond is voor mij een vereniging die mensen bij elkaar brengt die geïnteresseerd zijn in een dialoog over wat we in ons bestaan tegenkomen en hoe we daar iets van kunnen maken. Ik heb gewerkt als wetenschapsfilosoof in Nijmegen, als associate expert bij de Unesco in Jakarta en als hoofddocent mathematische genetica bij de disciplinegroep Genetica van de RUG en het UMCG.

Lenie Kootstra (1955)

Sinds jaar en dag weet ik me humanist. Sinds de aanslag op 'Charlie' lid van het Humanistisch Verbond.

Vrijheid van meningsuiting is een groot goed. Dat vraagt gesprek over grenzen en wederzijds begrip. Er is behoefte aan humanistische zingeving en geestelijke begeleiding. Ik wil mij hiervoor inzetten in de kring van het Humanistisch Verbond.

In Groningen en Amsterdam studeerde ik sociologie en economie, werkte in beleids- en managementfuncties bij Haagse ministeries, keerde in 2008 terug naar het Noorden, was gemeentesecretaris Zuidhorn en manager bij de gemeente Groningen.

Nu: zelfstandig werkzaam (Kootstra-ZET: toezicht, advies, begeleiding), lid RvT Martini Ziekenhuis en RvT Zorgbelang.

Uitgangspunten voor de activiteiten in Groningen

Zin geven aan het bestaan is voor iedereen een kwestie van vallen en opstaan. Humanisten hechten daarbij aan de ontmoeting met anderen. Humanisme is positief gericht op anderen. Dat willen we tot uitdrukking brengen in onze activiteiten. In de eerste plaats gaat het om onze leden. Van die meer dan 700 mensen kennen we maar een klein aantal. We weten dat ons ledenbestand sterk vergrijsd is en daardoor minder mobiel. Om wat beter zicht te krijgen wat we voor onze leden kunnen betekenen, zullen we een aantal willekeurige leden vragen om kennis te maken en zo beter te weten wat voor activiteiten we kunnen ondernemen.

Er zijn allerlei activiteiten die al vele jaren lopen en een goed voorbeeld zijn van zinvolle ontmoetingen: de bijeenkomsten van 'Etenmet gesprekstof', de wandelgroep, de Jonge Humanisten etc. Er is behoefte om de drempel voor dergelijke activiteiten te verlagen en ze uit te breiden.

Het humanisme is niet alleen voor leden van het HV. Er zijn in Groningen en Assen veel mensen die zich goed kunnen vinden in een humanistische levensvisie. Dat blijkt bijvoorbeeld bij overlijden als er behoefte is aan iemand die de uitvaartplechtigheid samen met de familie voorbereidt en het woord voert.

Humanisme kun je zien als een gemeenschappelijke basis van vele levensovertuigingen.

We streven ernaar om met mensen uit andere overtuigingen in gesprek te gaan over wat ons verbindt. Daarvoor is er een Platform Levensbeschouwing, en we willen ook ontmoetingen organiseren met mensen buiten het humanisme. We hebben al contacten gelegd met de vrijmetselaren (dat zijn tenslotte bijna onze burens in de WA Scholtenstraat) en de Doopsgezinde Kerk.

Humanisten zijn geïnteresseerd in maatschappelijke thema's. Samen met MIES (Maatschappij voor Innovatie in Economie en Samenleving) willen we een aantal bijeenkomsten beleggen over achtergronden van de huidige economische orde en de veranderende betekenis van arbeid in een wereld waar inkomen en werk steeds losser met elkaar verbonden zijn.

Groningen is een stad met veel inwoners uit alle delen van de wereld. In veel landen is humanisme nauwelijks bekend en erkend als geestelijke stroming. We willen buitenlanders een mogelijkheid bieden om met elkaar en ons in gesprek te gaan over levensovertuiging, humanistische waarden en interesse voor elkaar.

Het zal nog behoorlijk wat inspanning vergen om onze activiteiten substantieel uit te breiden. In de personen van Lenie Kootstra en Marianne Besselink hebben we twee leden die actief met het bestuur meedenken. Onze activiteiten willen we coördineren met de afdeling Assen, om op die manier tot een aantrekkelijk aanbod te komen voor onze leden en anderen.

Activiteiten in Assen

De afdeling Assen heeft een activiteitencommissie bestaande uit vier leden. De komende tijd willen wij voor u een aantal activiteiten organiseren. Natuurlijk denken we aan wandelen, fietsen, een leesgroep en een gespreksgroep, maar we staan ook open voor nieuwe ideeën.

Graag willen we weten waar uw interesse naar uit gaat. Heeft u ideeën of suggesties, mail dan naar onderstaand adres. Indien u geen mailadres heeft, kunt u contact opnemen met: Anneke Aangeenbrug 0592-421204

Contact: hvassen-activiteiten@outlook.com

Eten met gespreksstof in Assen

Ook het bestuur van de afdeling Assen e.o. spant zich in om de leden elkaar te laten ontmoeten op een plezierige en ontspannen wijze. Daartoe hebben we een aantal initiatieven genomen, zoals het maandelijks HV-café, lezingen, cursussen, een toneelstuk, e.d. We streven naar zoveel mogelijk diversiteit daarin. Zo denken wij onze leden (en andere geïnteresseerden) te bereiken en elkaar te kunnen laten ontmoeten.

Daarom nu een aankondiging van een nieuw initiatief: Eten met gespreksstof. Met ingang van september a.s. bieden Lineke van der Burg-Retsema en Ger Nekkers de HV-leden aan (met eventueel een introductie) bij hen te komen eten. Een gespreksonderwerp kan spontaan ter plekke

ontstaan. Het wordt ook gewaardeerd wanneer een onderwerp vooraf wordt aangemeld. Lineke en Ger nemen zich voor elke 6 weken een bijeenkomst te organiseren. Maximaal kunnen in september a.s. 12 leden deelnemen. Mocht de animo tot deelname groter blijken te zijn, dan wordt voor de bijeenkomsten daarna naar andere locaties of oplossingen gezocht. Graag uiterlijk 1 week vooraf aanmelden.

*Eerste datum: 16 september 2015, daarna op 28 oktober en 9 december.
Kosten: 5 euro p.p. Plaats: Het kanaal 219, 9402 AG Assen.
Contact 0592-543922, avdburg@simpc.nl.*

Humanistisch Café Assen

Locatie: 'De Poort van Assen', Weiersloop 27, Assen. Een goede plek voor een ontmoeting en verbinding. Het eerste kopje koffie/thee is voor rekening van het bestuur.

Wanneer: Elke tweede dinsdagochtend van de maand. Het bestuur ontvangt u graag vanaf 11.00 uur.

Activiteiten in Groningen

In Groningen zijn al jaren groepen en groepjes actief, waar de leden elkaar in kleiner verband kunnen ontmoeten. Het aantal deelnemers wisselt per groep. Als u geïnteresseerd bent in deelname aan een groep, kunt u bellen of mailen naar de contactpersoon.

In de discussiegroep **Humanisme nu** wisselen de deelnemers met elkaar van ge-

dachten over verschillende humanistische onderwerpen.

Contact: *Hans Reddingius, 050-5345750.*

De deelnemers aan de **Literatuurgroep** lezen voor elke bijeenkomst een samen gekozen boek en bespreken dat bij een van de leden thuis.

Contact: *Gerrit Vos: 050-5416653.*

De gespreksgroep *Heggespraak* organiseert geregeld een lezing met een soms prikkelend en altijd interessant onderwerp. Donderdag 24 september spreekt Donald Elsas over 'Basisbegrippen uit de logica'. Humanistisch Centrum, aanvang 14:00 uur.

Contact: *Joop Hippe, 0592-407175.*

De **Wandelgroep** trekt er geregeld samen op uit voor een mooie wandeling in de omtrek van Groningen en in de kop van Drenthe. De afstanden zijn afgestemd op de deelnemers, die meestal al op jaren zijn. Door de gevolgen van het klimmen der jaren van de deelnemers raken de gelederen wat uitgedund. Mocht u geïnteresseerd zijn in meewandelen, dan kunt u contact opnemen met mevrouw Lien van Herwerden, 050-4061258.

In Groningen is **Eten met gesprekstof** een blijvend succes. In het Humanistisch Centrum komt de groep zeven maal per jaar bijeen. De meeste deelnemers zijn trouwe bezoekers. Af en toe zien we nieuwe gezichten, die wat nieuw bloed in de discussie brengen. Nooit is het saai en altijd is er begrip voor elkaars mening.

Je zou denken dat door de vele kookpro-

gramma's op de televisie nieuwe 'koks' zich wel zouden aanmelden, maar het blijft beperkt tot twee koppels. Er wordt wel altijd geholpen bij de bereiding van de maaltijd en dit heeft buiten de discussie ook zijn gezelligheid.

Het aantal enthousiasten is meestal rond de 12-15 aanwezigen. Er is geen ledenstop, maar heel veel meer mensen moet het niet worden, omdat dan de discussie niet beheersbaar is.

Agenda voor het komende seizoen: dinsdag 8 september, woensdag 14 oktober, woensdag 25 november, dinsdag 19 januari, woensdag 2 maart, dinsdag 12 april.
Aanmelden: Kees Stada: 0598-320706 of kees.stada@home.nl

Lezing Herman Pleij over zijn boek *Moet Kunnen*

Over het boek

Herman Pleij wordt beschouwd als een van de beste sprekers van Nederland. Als weinig anderen weet hij een breed publiek enthousiast te maken voor cultuurhistorische onderwerpen. Hij geeft inzicht in de historische achtergrond van de huidige maatschappij, en van wat wij als 'typisch Nederlands' beschouwen. Hij doet dat door zijn publicaties, lezingen en optredens op tv en radio.

Moet kunnen is niet Herman Pleij's eerste boek over de eigenschappen van de Nederlanders, maar wel het eerste boek waarin hij zo duidelijk een loflied op de middelmaat aanheft. Pleij probeert te verklaren waarom we in Nederland bepaalde beslissingen nemen en waarom

we ons op 'n bepaalde manier gedragen, in een land dat bedreven is in compromissen en draagvlakken. Ook eigenschappen als lomphheid en directheid worden vaak aan Nederlanders toegeschreven. De horizontale samenleving nodigt ieder uit het zijne van alles te zeggen, wat resulteert in een enorme ideeënrijkdom.

Over Herman

Herman Pleij (Hilversum, 1943) studeerde Nederlandse Taal- en Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Van 1981 tot 2008 was Herman Pleij hoogleraar in de Historische Nederlandse Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Van 1990 tot 1992 was hij decaan van de Faculteit der Letteren.

Herman Pleij is vooral geïnteresseerd in volksliteratuur en –cultuur, toneel, de rederijkers, de ontwikkeling van een burgermoraal en in een Nederlandse identiteit. Pleij zegt hier zelf over: 'Ik wil de term volksaard of -karakter niet gebruiken. Dat suggereert genetische eigenschappen en dat is gevaarlijk, want daaraan kan superieure of inferieure betekenis worden toegekend. Collectieve mentaliteiten is beter, en ook een dynamischer begrip'.

Herman Pleij komt naar Smilde op woensdag 23 september.

Reserveren: info@bibliotheeksmilde.nl

Organisatie: Humanistisch Verbond afdeling Assen e.o., Culturele Raad Smilde en de Bibliotheek Smilde

Locatie: Bibliotheek Smilde of Kompas

Entree: 6,00 euro

Jonge Humanisten in Groningen

Met een groepje Jonge Humanisten hebben we nagedacht over de vraag hoe wij in Groningen onze bekendheid kunnen vergroten onder jonge mensen c.q. studenten. Het is iets waar we al langer mee bezig zijn, ook onder aansporing van de campagne van de landelijke jonge humanisten 'Zoek 't uit!'. Deze campagne is in 2013 gestart met grote ambities en tot nu toe bescheiden resultaat.

Ondertussen waren we op een punt beland dat ik de wervingsambities achter me had gelaten en de tijd die we voor HV-zaken hebben, willen benutten voor het organiseren van kwalitatief goede bijeenkomsten. Dit gecombineerd met zichtbaarheid op de website en consequente aankondigingen van onze bijeenkomsten op de website leidt dit tot een gestage groei van ons bestand met leden en geïnteresseerden. Het lijkt erop dat mensen die actief op zoek zijn naar 'iets humanistisch/filosofisch' en onze tekst en aankondigingen van activiteiten op de website lezen, zich daardoor aangesproken voelen. Verder willen we inzetten op het vergroten van de betrokkenheid van de reeds actieve leden om de organisatietaken meer te kunnen verdelen en de continuïteit van de groep te waarborgen.

De afgelopen jaren zijn er wel diverse ideeën geweest om een grotere groep jonge mensen aan te spreken die echter wegens gebrek aan tijd en menskracht/animo weinig uitvoering hebben gekregen.

- *Stand op Bevrijdingsfestival (meerdere keren hebben we jonge humanisten kunnen leveren voor de HV-stand, lijkt me goed om voort te zetten)*
- *Stand op de informatiemarkt van de KEI-week (vorig en dit jaar niet gelukt, maar mooi doel voor 2016)*
- *Naast de consequente aankondigingen op de website ook in de uitloper*
- *Gebruik van Facebook uitbreiden, mogelijk gebruik Twitter*
- *Activiteit organiseren samen met een of meer studieverenigingen (van filosofie, sociologie, psychologie, geschiedenis) of studentenverenigingen*
- *Eenmalig een grote activiteit organiseren met een bekende spreker*
- *Flyers ophangen in verschillende faculteiten*
- *Meer gebruik maken van de faciliteiten van het Landelijk Bureau van het HV*

Gezien de beperkte tijd die de meesten hebben zullen we een beperkt aantal van deze acties kunnen uitvoeren. Mocht het lukken om een relatief grote groep jonge humanisten te werven dan moeten we nadenken wat hier de gevolgen van zijn. De huidige bijeenkomsten drijven mede op kleinschaligheid en enige bekendheid met elkaar. Oplossing zou kunnen zijn dan te werken met twee gespreksgroepen plus een uitbreiding met gezamenlijke activiteiten geschikt voor groter publiek. Graag horen we reacties van jonge humanisten.
Contact: Ivo Hengst, ivo_hengst@hotmail.com

*Met medewerking van:
 René Hoogschagen, Paul Burrie, Eric Nip,
 Jelger Froma en Remmelt Ellen*

Van Levensverhaal naar Levensboek

Duizenden mensen houden een dagboek bij of schrijven gedichten of verhalen. Tallozen dromen ervan eens eens echt 'uitgegeven te worden'. Slechts een enkeling kan met zijn debuut voor het voetlicht treden. Heel veel mensen schrijven hun levensverhaal op. Niet om daar beroemd mee te willen worden, maar juist om hun kinderen, familie en vrienden 'van tussen de schuifdeuren' deelgenoot te maken van hun lotgevallen. Ook voor deze schrijvers is het laten maken van een echt boek in een kleine oplage van hooguit enige tientallen haalbaar. Daarvoor zijn er uitgeefbureautjes, die hen daarbij kunnen helpen. Voor de naasten zijn dergelijke boeken of boekjes een prachtig cadeau of een dierbaar aandenken voor later.

Wie niet zo vlot met de pen is, maar toch het verhaal graag op papier wilt hebben, kan zich zich daarbij laten helpen, onder anderen door vrijwilligers van Humanitas. De vrijwilliger kan met u in gesprek gaan en u helpen uw verhaal onder woorden te brengen, bijvoorbeeld aan de hand van uw familiefoto's. Deze kan u helpen uw verhaal zelf op te schrijven en als dat niet lukt, het voor u doen. De enige kosten die u hebt, zijn de print- of kopieerkosten en eventueel een mooi omslag.

Als het u wat lijkt, kunt u contact opnemen met Humanitas:
mip.groningen@humanitas.nl

Toekomstige koers van de afdeling Assen

'Kleintje Workshop'

De HV afdeling Assen e.o. nodigt u van harte uit voor een workshop op 29 oktober a.s. om 19.30 uur in De Drentse Zaak, Beilerstraat 24, 9401 PL Assen. De workshop/debatavond beoogt een opwarmer te zijn voor de werkconferentie op 20/21 november. Het is tevens een vervolg op de lezing van Coos Salomé van 26 februari 2015: 'De toekomst is niet meer wat het geweest is'.

Het onderwerp is: 'Humanistische waarden en geld'. Door de ontwikkeling van o.a. steeds sneller technologische mogelijkheden dreigt onze maatschappij te ontwrichten. Geld is van middel tot doel verworden. Rendementsdenken veroorzaakt allerlei perverse ontwikkelingen. De bonuscultuur, de creditcrisis die maar voortduurt, de klantvijandige banken, rijken die steeds rijker worden, lonen die steeds dalen, werkloosheid die steeds verder stijgt; Het zijn allemaal signalen, die tenminste doen vermoeden, dat de humanistische waarden zoals vrijheid, zelfbeschikking, rechtvaardigheid en diversiteit in versneld tempo in de knel komen.

Wat vinden wij, humanisten, van deze ontwikkelingen en wat doen we er aan? Discussieer mee op 29 oktober a.s. Coos Salomé zal een korte introductie geven op het onderwerp humanistische waarden en geld. Vervolgens verheugen we ons op een interessante discussie hierover o.l.v. Elzelien van Duijn.

Donderdag 29 oktober, 19.30 uur.

Locatie: De Drentse Zaak, Beilerstraat 24, Assen. Goed bereikbaar vanaf de A28.

De Werkconferentie

Het bestuur van HV Assen e.o. nodigt haar leden uit voor een werkconferentie over de toekomstige koers van onze afdeling. Het motto van het HV is: Zelf denken, samen leven. De gebruikelijke activiteiten van het Verbond helpen u na te denken over uw leven en onze samenleving. Echter, wat doet u dan met het tweede deel van het HV-motto: samen leven?

• Datum: 20 en 21 november van dit jaar in Nieuw Allardsoog, Jarig van der Wielenwei 6 in Bakkeveen (www.nieuw-allardsoog.nl)

• Aanvang vrijdagmiddag 17.00 uur en we sluiten af op zaterdagmiddag ook om 17.00 uur.

Programma:

- Op vrijdagavond, na de maaltijd, doet Rosanna van Oudenaarden, medewerker Visie en Beleid bij het Humanistisch Verbond, een inspirerende aftrap.
- Op zaterdagochtend gaan we de aftrap van de vrijdagavond bespreken en onze inspiratie onder woorden brengen.
- Op zaterdagmiddag gaan we dan brainstormen over wat onze inspiratie betekent voor ons concrete handelen.

Vooraf in dagdeel 3 willen we vorm geven aan onze maatschappelijke verantwoordelijkheid als humanisten en wat wij doen met onze humanistische levensvisie.

Eigen bijdrage aan de conferentie is 25 euro.

De overige kosten dekken wij uit een gift, die onze afdeling eerder heeft ontvangen. De conferentie heeft plaats voor maximaal 30 deelnemers. Hebt u belangstelling in deelname? Meld u dan aan bij ons secretariaat: Fieneke Stronkhorst, email: f.stronkhorst@gmail.com, telefoon: 0592 342 720 / 06 213 63 223.

Graag de eigen bijdrage bij aanmelding voldoen op bankrekeningnr.: NL60 INGB 0001 0170 52, t.n.v. Humanistisch Verbond, afdeling Assen.

Aanmelding: Fieneke Stronkhorst, f.stronkhorst@gmail.com, 0592-342720 / 06-21363223

Zomercursus bij de Senioren Academie

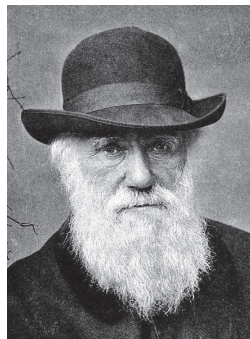
Mijn vrouw en ik volgden in juli jl. in Groningen de cursus Icarus, een cursus van vier dagdelen in twee weken. Het gaat over de snel veranderende wereld van de techniek en de invloed daarvan op de mens. Onze huidige moraal en ethiek worden en zullen door de nieuwe technieken beïnvloed worden.

De cursus werd gegeven door het echtpaar Meereboer-Bolhuis, een echtpaar die deze stof uitstekend beheerst. De aanbevolen lectuur bestond uit: Op de vleugels van Icarus, van Peter Paul Verbeek en Kunstmatig van Nature, van Jos de Mul. Beide uitgaven uit 2014 van Lemniscaat, Rotterdam.

Voor ons, als bejaard echtpaar, leerzame ochtenden. In elk geval hebben wij gewerkt aan onze 'Bildung' en hebben enig idee gekregen over de komende wereld die op ons afkomt. J. Tonckens, Rolde

Veranderingen

Hans Reddingius

Een aantal jaren geleden begonnen we in Groningen een serie discussies over 'evolutie en humanisme'. De aanleiding was een boek dat net was verschenen over 'intelligent design', intelligent ontwerp dus. Daarmee wordt bedoeld dat het bestaande er niet zomaar vanzelf toevallig gekomen is maar dat er sprake is van een ontwerp. Volgens gangbare opvattingen in de biologie heeft het leven op aarde zich geleidelijk ontwikkeld van een primitief begin tot de ongeloflijk ingewikkelde vormen die we tegenwoordig kennen. Die ontwikkeling noemt men 'evolutie', en het idee van evolutie stond tegenover het idee dat een Schepper een keer de hele kosmos met alles erop en eraan had gemaakt en dat die sindsdien, op wat kleine wijzigingen na, al in alle eeuwigheid was gebleven zoals die in het begin was. Ter verklaring van die ontwikkeling voeren biologen ten eerste aan dat er aldoor kleine of grotere toevallige veranderingen optreden in het genetisch materiaal (het DNA zeggen we tegenwoordig) dat er in principe voor zorgt dat nakomelingen lijken op hun ouders. Die veranderingen noemt men mu-

taties. Tengevolge van mutaties wijken nakomelingen wat af van hun ouders, grootouders en verdere voorouders. Ten tweede, betogen biologen, treedt er aldoor selectie op. In bepaalde omstandigheden (denk aan klimaat, bodemgesteldheid, droogte, nattigheid, andere soorten dier, plant of microbe) zullen sommige types netto meer gezonde nakomelingen krijgen dan andere, en als de oorzaak van dat grotere succes iets erfelijks is dan zullen dat soort types op den duur steeds meer gaan voorkomen en de andere types steeds minder. (In die omgeving, onder die omstandigheden zolang die niet wezenlijk veranderen). Dat noemt men natuurlijke selectie. Het is moeilijk te begrijpen dat door toevallige mutaties en natuurlijke selectie die hele indrukwekkende evolutie verklaard kan worden. Toch wordt dat door Charles Darwin en zijn moderne navolgers beweerd, en ze hebben in ieder geval aangetoond dat zoiets inderdaad mogelijk is als je bedenkt dat het hele proces miljarden jaren heeft geduurd, langer dan we ons eigenlijk vanuit ons dagelijks leven voor kunnen stellen. Het kan best zijn dat de verklaring van evolutie door natuurlijke selectie wat te eenvoudig is en dat er nog andere processen een rol hebben gespeeld. Welnu, dat kan in principe onderzocht worden.

Door bepaalde orthodoxe gelovigen wordt evolutie eenvoudigweg ontkend. In de Bijbel (Koran of wat voor Heilige Tekst ook) staat volgens hen duidelijk hoe en wanneer God, of bepaalde Goden, alles geschapen heeft of hebben, en dat is de Waarheid. Die biologen kletsen maar wat want die hebben er niks van begrepen. Zulke mensen hebben het moeilijk. Er zijn namelijk dermate veel gegevens waaruit

blijkt dat het leven op aarde gedurende miljarden jaren steeds is veranderd, dat het vasthouden aan het idee van een eenmalige schepping en onveranderlijk voortbestaan van het geschapene wel erg wereldvreemd wordt. Maar nu kwam er weer een ander argument: ja maar bepaalde biologische structuren zijn zo ingewikkeld, zo doeltreffend, zo nauwkeurig ook, dat je je niet kunt voorstellen dat ze het gevolg zijn van een proces van toevallige variaties en selectie en nog zowat. Nee, die structuren moeten hoe dan ook het gevolg zijn van een intelligent ontwerp.

Dat boek over intelligent ontwerp stond onder redactie van Cees Dekker. Deze Cees Dekker is een fysicus, een natuurkundige, die zich is gaan verdiepen in biologische processen op microniveau. En hij werd dan hoogleraar in Delft in de bionanotechnologie, dat is dus de wetenschap van de technieken die zijn gebaseerd op biologische processen die plaatsvinden in cellen of nog kleinere onderdelen van levende organismen. Dekker is daarin heel succesvol en in zijn laboratorium wordt door hem en zijn medewerkers allerlei spannend onderzoek verricht. Kun je bijvoorbeeld een fundamenteel biologisch proces als celdeling in je laboratorium kunstmatig nabootsen? Zo ja, dan heb je in principe begrepen hoe het in de natuur werkt, én je kunt er technische toepassingen voor bedenken. Maar Dekker is van huis uit een orthodox christen en blijktbaar was het idee van intelligent ontwerp voor hem een waardevolle poging om zijn geloof en zijn wetenschap met elkaar te verbinden. Hierover ontstond een felle discussie. Ikzelf vond en vind dat een

wetenschappelijke bewering er een is die ook wel eens niet waar zou kunnen zijn, en dat je er in principe op den duur achter zou moeten kunnen komen of hij wel of niet waar is, door waarnemingen en logisch redeneren. Maar of je denkt dat iets door een Ontwerper is bedacht of dat zulks niet het geval is, en of datgene wat die Ontwerper geacht wordt ontworpen te hebben intelligent of dom ontworpen is, is een kwestie van geloof. Je kunt je geen empirisch onderzoek voorstellen dat hierover uitsluitsel zou kunnen geven.

In het nieuwsblad voor biologen 'Bio-nieuws' van 20 juni 2015 staat een interview met Cees Dekker. Hierin komt natuurlijk vooral het onderzoek dat hij doet en wil gaan doen ter sprake, maar ook blijkt dat hij weinig zin heeft om "dat debat over creatiönisme en intelligent design weer voeding te geven". Hij zegt: "Dat evolutie zich voltrekt, heb ik nooit in twijfel getrokken. Het is te zwaar aangezet om te zeggen dat ik bekeerd ben of tot inkeer ben gekomen. Wat ik wel geleerd heb is dat ontwerp geen zinvolle natuurwetenschappelijke ingang biedt. Het levert geen gereedschap op om tot meer begrip te komen en dat is waar het in de wetenschap juist om draait."

Het is, laten we wel wezen, behoorlijk moeilijk om los te komen van opvattingen, denkbepelden, gevoelens waar je mee bent opgevoed, die je dierbaar zijn geworden, waar je je zekerheden aan ontleent. Daarom heb ik nu veel respect voor Professor Dekker. Hij heeft dingen geschreven en gezegd, daarna heeft hij geluisterd, gedebatteerd, verder nagedacht en is op het spoor gekomen van wat er niet klopte. En daar komt hij nu gewoon oprecht en eerlijk voor uit.

Ik hoop dat ik het zelf ook een beetje kan: nagaan wat er van al mijn denksels, opvattingen, gevoelens nog geldig en bruikbaar is, en wat aan herziening toe is. En u? Evolueert en selecteert u nog?

Als ik, oude kerel, terugdenk aan mijn leven tot dusver dan zie ik dat alles aldoor verandert, en dat wel in een zeer snel tempo. Het is niet of nauwelijks bij te houden. Wat zou het saai zijn als het niet zo was, en we nog altijd in ons blootje door een paradijs zouden rondscharrelen.

Literatuurgroep: 'De laatkomer'

De literatuurgroep besprak op 19 mei bij Hans Reddingius het boek De laatkomer van Dimitri Verhulst (Amsterdam, 2013).

Dimitri Verhulst wordt in 1972 geboren in Aalst (België). Hij is een ongewenst kind, zijn vader is alcoholist en pleegt huiselijk geweld. Zijn moeder laat hem achter bij zijn vader, met wie hij bij zijn grootmoeder intrekt. Hij ontvlucht zijn familie en komt terecht bij een pleeggezin, maar ook daar gaat hij weg en wordt dan op z'n 16de in een tehuis geplaatst. Middelbaar onderwijs volgt hij op verschillende scholen, want wegens opstandig gedrag wordt hij steeds weggestuurd. Op negentienjarige leeftijd trekt Verhulst naar Gent om er Germaanse filologie te studeren, maar hij breekt die studie al snel af. Later begint hij nog aan kunstgeschiedenis, maar daar moet hij mee stoppen wegens geldgebrek.

Dimitri Verhulst heeft dus een turbulente, moeilijke jeugd gehad, doch deze blijkt een dankbare inspiratiebron voor

zijn latere literaire werk. Ondanks weinig aanmoediging van thuis wil Verhulst al vanaf zijn negende jaar schrijver worden. In de periode voor zijn officiële debuut heeft hij al heel wat bij elkaar geschreven.

Zijn eerste officiële bundel, 'De kamer hiernaast' verschijnt in 1999 en wordt genomineerd voor de NRC Literatuurprijs. Ook met zijn volgende boeken wordt hij meerdere malen genomineerd en krijgt hij verschillende literatuurprijzen. In 2015 schrijft hij het boekenweekgeschenk: 'De zomer hou je ook niet tegen'.

Al zijn boeken zijn sterk autobiografisch, maatschappijkritisch en veelal tragikomisch. Hij is een geëngageerd schrijver, die van zijn herinneringen literatuur maakt. Hij hervertint en construeert z'n eigen verleden.

Zijn vijftiende boek in 2013 is getiteld 'De laatkomer'. Hoofdpersoon in dit boek is Désiré Cordier. Désiré is begin 70 als hij besluit te doen alsof hij dement is. Dit uit wraak op in de eerste plaats zijn vrouw met wie hij al ongeveer een halve eeuw een slechte verhouding heeft en in de tweede plaats op zijn saaie burgermansbestaan van bibliothecaris. Hij speelt een verward persoon, die bijvoorbeeld een theezakje in de wc-pot hangt, die boeken koopt die geheel niet bij hem passen (de boekhandelaar bij wie hij vroeger regelmatig boeken kocht en die zijn smaak kent, laat hem gewoon zijn gang gaan en afrekenen). In een kledingzaak voor jongeren past hij rare kleren en loopt vervolgens daarin zonder te betalen de winkel uit, waarna hij door de politie wordt opgepakt en naar huis gebracht. Voor zijn familie is het nu wel duidelijk, dat hij niet meer thuis is te handhaven. Na een dementietest van een

half uurtje krijgt hij een indicatie voor een tehuis voor demente bejaarden. Ook hier moet hij zijn seniele gedrag volhouden. Dat betekent bijvoorbeeld dat hij vindt dat hij iedere nacht in bed moet schijten en mee moet doen aan allerlei activiteiten waar hij eigenlijk van gruwelt. In het tehuis zit ook een vrouw op wie hij vroeger verliefd was. Maar destijds was hij te bang om te proberen haar te krijgen. Nu probeert hij contact met haar te krijgen, maar hij is te laat: ze is zwaar dement. Op een gegeven moment is ze verdwenen. Désiré heeft er nu ook genoeg van en verzint z'n eigen einde door bij het voeren van vogels zogenaamd uit het raam te gaan vallen.

Hoe oordeelde onze groep over het boek? Enkele opmerkingen: 'schuddebukte van het lachen, maar niet realistisch'; 'origineel verhaal, maar afstandelijk, nogal oppervlakkig'; 'met plezier gelezen, maar volstrekt ongeloofwaardig'; 'het was moeilijk om met de hoofdpersoon mee te leven'; 'speels'; 'een schelmenverhaal'; 'prachtige taal, dat Vlaams'; 'intrigerende tragiek, maar te weinig uitgewerkt'.

Het boek leidde tot een levendige discussie over wantoestanden in de zorg; zou het in Nederland net zo erg zijn, als in België zoals Verhulst het beschrijft? Al met al was het weer een boeiende middag.

De volgende keer, dinsdag 7 juli, komen we bij Marijke Drees en bespreken dan *De bijbel voor ongelovigen, deel 3 Saul, David, Samuel en Ruth*, geschreven door Guus Kuijer:

Hinke Beukema

Column

Gerard te Meerman

Onlangs was ik betrokken bij de ontruiming van een huis waarvan de bewoner na een lang en eenzaam ziekteproces was overleden. Het huis was in slechte staat en de vele spullen die verzameld waren getuigden van iemand die veel van plan was, maar tot weinig is gekomen. Het huis stond tussen twee fraaie vrijstaande woningen, met betrokken bewoners. Het ging hier duidelijk om een zorgmijder, maar ik voel me ongemakkelijk bij een dergelijke geschiedenis. Eenzaamheid doet zich misschien voor als keuze, maar is het vaak niet.

Nu de overheid zich terugtrekt uit de zorg voor bejaarden tot het moment dat ze het echt niet meer kunnen rooien dreigt de eenzaamheidsproblematiek van veel ouderen nog schrijnender te worden dan hij vaak al is. Er zijn gelukkig al allerlei initiatieven om zorg en aandachtsbehoefte op een betere manier te onderkennen. Dat gaat niet zonder een zekere mate van organisatie, bijvoorbeeld via de website www.wehelpen.nl en andere maatschappelijke organisaties.

Ik vind het belangrijk dat levensbeschouwelijke organisatie zoals het HV, de diverse kerken en de niet-christelijke groeperingen daar niet afzijdig in blijven. Zingeven aan en reflectie op het leven is ongeacht leeftijd en

maatschappelijke situatie altijd iets dat van de achtergrond naar de voorgrond gaat, en weer terug, en het humanisme hoeft zijn licht niet onder de korenmaat te steken. Waar mogelijk moeten we samenwerking zoeken met andere organisaties om van elkaar te leren en ons door dialoog te verrijken.

Een aantal jaren geleden hebben we een jaartje in Houston, Texas gewoond en daar is me opgevallen hoe belangrijk de rol van de diverse kerken is voor het leggen van contacten met gelijkgezinden. In Amerika is bijna iedereen wel een beetje een nieuwkomer en woont familie vaak erg ver weg. In een stad als Groningen is het studenten-verenigingsleven een belangrijke factor bij het ontmoeten van anderen, maar er lijkt best wel ruimte te zijn voor een inbreng vanuit het HV.

De komende tijd ben ik van plan een aantal willekeurig gekozen leden te vragen of ik hen thuis mag opzoeken om me een beeld te vormen van wie onze leden zijn en wat voor activiteiten op insemming zouden kunnen rekenen. De uitnodiging zal U per post bereiken, waarna ik telefonisch een afspraak zal proberen te maken. Als U een bezoek op prijs stelt, maar buiten de steekproef valt, kom ik ook graag op bezoek.

g.j.te.meerman@gmail.com / 050-5256544

Huisbezoek

Henny Stada,
Aak 16, 9606 PZ Kropswolde
0598-320706 / henny.stada@home.nl

Humanitas

Groningen-Stad
050 3126000 / mip.groningen@humanitas.nl
www.humanitasgroningen.nl

Delfzijl, Appingedam en Loppersum
06-15 62 78 28 / delfzijl@humanitas.nl

Kanaalstreek
06 30544218
kanaalstreek-westerwolde@humanitas.nl

Oldambt
oldambt@humanitas.nl

Westerkwartier
0626569680 / westerkwartier@humanitas.nl

Hoogezand, Sappemeer en Slochteren
hoogezandsappemeerslochteren@humanitas.nl / 0598 383 048

Veendam, Menterwolde en Pekela
0598 612772 / veendam@humanitas.nl

't Hoogeland
hoogeland@humanitas.nl

Haren
haren@humanitas.nl

Humanistisch vormingsonderwijs

www.humanistischverbond.nl/hvo

Humanistische Uitvaartbegeleiding

Groningen: 0900-9005030
Drenthe: 0900-3302020

Geestelijke verzorging

Universitair Medisch Centrum Groningen:
Agaath Heijboer,
050-3613884 of 050-3612030
a.a.heijboer@umcg.nl

Wildervanckhuis en Westerhaven:
Hilda Schipper-Baptist,
woensdag 10.00-16.00 uur
donderdag 10.00-16.00 uur

Humanistische geestelijke verzorging bij inrichtingen van justitie:
Dr. S. van Mesdagkliniek, Groningen
Jeanette van de Meijde
050-5221221

Penitentiare Inrichting Ter Apel
Eva Boer: 0880742165
e.boer@dji.minjus.nl

Praktijk voor geestelijke begeleiding
Mirabelle A. Schaub-de Jong,
050-5252253 / 06-20732179

Praktijk voor levensvragen
Hilda Schipper-Baptist,
Rijksweg 19, 9917 PS Wirdum.
0596-571349 (na 19.00 uur)

Platform religie en levensbeschouwing

Hans Reddingius,
050-5345750 / hansreds@kpnplanet.nl